

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR CURVE EUROPE UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-05-17 Nr. 429-289
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Curve Europe UAB* (toliau – bendrovė) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2021 m. sausio 1 d. pareiškėjas ir bendrovė sudarė mokėjimo paslaugų teikimo sutartį (toliau – Sutartis), kurios pagrindu bendrovė išdavė pareiškėjui mokėjimo kortelę (toliau – Kortelė), atidarė jam mokėjimo sąskaitą ir teikė kitas mokėjimo paslaugas.

2022 m. rugsėjo 15 d. bendrovė informavo pareiškėją, kad nutraukia su juo sutartinius santykius. Pareiškėjas prašė bendrovės pakeisti savo sprendimą ir tęsti šalių sutartinius santykius, tačiau bendrovė tokio pareiškėjo prašymo netenkino.

Nesutikdamas su pirmiau nurodytu bendrovės sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjas reikalavo, kad bendrovė atnaujintų nutrauktus sutartinius santykius ir, jei yra galimybė, pasiūlytų pareiškėjui kompensaciją dėl jam sukeltų nepatogumų.

Kreipimesi pareiškėjas paaiškino, kad 2022 m. rugpjūčio 26 d. bendrovė informavo pareiškėją apie tai, kad jo Kortelė yra susieta su daug kitų ne pareiškėjui priklausančių mokėjimo kortelių ir paprašė pašalinti pirmiau nurodytų mokėjimo kortelių susiejimą su bendrovės jam išduota Kortele. Pareiškėjas teigė įvykdęs visus bendrovės nurodymus, tačiau bendrovė vis tiek nutraukė su juo sutartinius santykius.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi bendrovė nurodė nesutinkanti su pareiškėjo jai keliamu reikalavimu.

Bendrovė teigė iki sutartinių santykių su pareiškėju nutraukimo nustačiusi, kad bendrovės teikiamomis mokėjimo paslaugomis faktiškai naudojosi ne pats pareiškėjas, o jo sūnus, todėl bendrovės sprendimas nutraukti su pareiškėju sutartinius santykius buvo teisėtas ir pagrįstas. Bendrovė pažymėjo, kad sutartinius santykius nutraukė vadovaudamasi Sutarties ir Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalies nuostatomis.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas vartojimo ginčą, Lietuvos bankas neatlieka Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42¹ straipsnyje reglamentuotų patikrinimų, skirtų faktinėms aplinkybėms, susijusioms su Lietuvos banko prižiūrimo finansų rinkos dalyvio galimu Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų pažeidimu, nustatyti ir įvertinti. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Šalių ginčas kilo dėl vienašališko sutartinių santykių su pareiškėju nutraukimo ir bendrovės

atsisakymo atnaujinti šiuos santykius pagrįstumo.

Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Remiantis pareiškėjo kreipimesi į Lietuvos banką pateiktais duomenimis, esminis pareiškėjo reikalavimas yra, kad bendrovė atnaujintų nutrauktus sutartinius santykius ir leistų pareiškėjui toliau naudotis bendrovės teikiamomis mokėjimo paslaugomis (toliau – Reikalavimas). Pareiškėjas taip pat prašė bendrovės pasiūlyti jam kompensaciją dėl sutartinių santykių nutraukimo. Savo reikalavimus bendrovei pareiškėjas grindė tuo, kad, pareiškėjo įsitikinimu, bendrovė neturėjo svaraus pagrindo nutraukti sutartinius santykius, nes iki jų nutraukimo pareiškėjas pašalino bendrovės jam įvardytus Sutarties pažeidimus. Bendrovė teigė pagrįstai ir teisėtai nutraukusi sutartinius santykius su pareiškėju.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą bei įvertinti pareiškėjo reikalavimų bendrovei pagrįstumą, Lietuvos banko vertinimu, būtina nustatyti, ar nagrinėjamu atveju bendrovė teisėtai ir pagrįstai nutraukė šalių sutartinius santykius.

Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalis nustato, kad, jeigu bendrojoje mokėjimo paslaugų teikimo sutartyje (toliau – bendroji sutartis) yra numatyta, mokėjimo paslaugų teikėjas gali nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, pateikdamas vartotojui pranešimą apie jos nutraukimą raštu popieriuje arba naudodamas kitą patvariąją laikmeną ne vėliau kaip prieš 60 dienų iki bendrosios sutarties nutraukimo dienos.

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalis įtvirtina imperatyvų draudimą finansų įstaigoms vykdyti sandorius per mokėjimo sąskaitas, užmegzti ar tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai jie neturi galimybių įvykdyti šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų: jeigu klientas šio įstatymo nustatytais atvejais nepateikia duomenų, patvirtinančių jo tapatybę, jeigu pateikia ne visus duomenis arba jie yra neteisingi, jeigu klientas ar jo atstovas vengia pateikti informaciją, reikalingą jo tapatybei nustatyti, slepia naudos gavėjo tapatybę ar vengia pateikti informaciją, reikalingą naudos gavėjo tapatybei nustatyti, arba pateiktų duomenų tam neužtenka; jeigu finansų įstaiga negali užtikrinti to paties straipsnio 12–16 dalyse nurodytų reikalavimų vykdymo.

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalyje sutartinių santykių nutraukimas ir (ar) tokių santykių nutraukimo terminas nėra aiškiai įvardytas, tačiau tokių santykių nutraukimas, Lietuvos banko nuomone, yra tiesioginė šioje įstatymo nuostatoje įtvirtinto draudimo tęsti santykius ir (arba) vykdyti sandorius pasekmė, nes tol, kol galioja sutartiniai santykiai, Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalyje nurodytas draudimas yra pažeidžiamas.

Vertinant, ar bendrovė turėjo teisę vienašališkai nutraukti šalių sutartinius santykius, svarbu pažymėti, kad Mokėjimų įstatymas¹ ir Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo įstatymas nenustato konkretaus ir (ar) baigtinio sutartinių santykių nutraukimo pagrindų sąrašo. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalies ir Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalies nuostatos įtvirtina skirtingo pobūdžio teisinės normos, reglamentuojančias sutartinių santykių nutraukimą, t. y. Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalis nustato teisę (galimybę) nutraukti sutartinius santykius, o Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalis – pareigą juos nutraukti.

Bendrovė teigė, kad sutartinius santykius su pareiškėju nutraukė po to, kai nustatė, kad bendrovės paslaugomis, nepaisant to, kad Sutartis sudaryta su pareiškėju, faktiškai naudojosi ne tik pats pareiškėjas. Remiantis bendrovės pateiktais duomenimis, prie pareiškėjo paskyros bendrovėje buvo pridėti du mobilieji įrenginiai, iš kurių vienas priklausė ne pareiškėjui, o jo sūnui (toliau – Pašalinis įrenginys). Laikotarpiu nuo 2021 m. gruodžio mėn. iki sutartinių santykių nutraukimo bendrovės paslaugomis daugeliu atvejų buvo naudojamas tik iš Pašalinio įrenginio. Bendrovė nurodė nustačiusi ir tai, kad bendrovės pareiškėjui išduota Kortelė buvo susieta su trimis pareiškėjui nepriklausančiomis mokėjimo kortelėmis, kurios, remiantis bendrovės turimais duomenimis, priklausė pareiškėjo sūnui. Iš bendrovės pateiktų duomenų taip pat matyti, kad bendrovės pareiškėjui išduota Kortelė, naudojant ne pareiškėjui, o jo sūnui priklausančius

¹ Išskyrus Mokėjimų įstatymo 74 straipsnyje nustatytus pagrindus, kurie išimtinai taikomi tik bendrajai sutarčiai dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugų, kurias teikia tik Mokėjimų įstatyme nustatyta tvarka į šios paslaugos teikėjų sąrašą įtrauktos kredito įstaigos. Nagrinėjamu atveju šis įstatymo straipsnis yra neaktualus, nes bendrovė yra elektroninių pinigų įstaiga ir neteikia pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos.

įrenginius, buvo pridėta prie mobiliųjų mokėjimų sistemos „Apple Pay“ ir per šią sistemą nuo 2022 m. sausio mėn. iki sutartinių santykių nutraukimo Kortele buvo nuolat vykdomi atsiskaitymai.

Remiantis bendrovės pateiktais vidaus sistemų duomenimis, pats pareiškėjas bendrovės teikiamomis paslaugomis pradėjo labiau naudotis tik prieš pat sutartinių santykių nutraukimą, t. y. galimai po to, kai jai kilus įtarimų dėl tikrojo paslaugų naudotojo, bendrovė kreipėsi į pareiškėją, siekdama išsiaiškinti šias aplinkybes.

Nei bendrovei, nei vėliau Lietuvos bankui, pareiškėjas neneigė, kad jo sūnus naudojosi bendrovės jam išduota Kortele. Nors Lietuvos bankui pareiškėjas papildomai paaiškino, kad jo sūnus Kortele naudojosi esant paties pareiškėjo sutikimui, tai nekeičia to fakto, kad bendrovės paslaugomis, kuriomis turėjo naudotis tik pats pareiškėjas, bendrovei to nežinant pareiškėjo vardu neteisėtai naudojosi trečiasis asmuo, kuris nebuvo Sutarties šalimi.

Nagrinėjamu atveju svarbu papildomai pažymėti, kad pirmiau nurodytas bendrovės pareiškėjui išduotos Kortelės susiejimas su kitomis mokėjimo kortelėmis, kurias išdavė kitos finansų įstaigos (ne bendrovė), šalių sutartiniuose santykiuose reiškė tai, kad inicijuojat mokėjimus Kortele buvo atitinkamai atsiskaitoma tomis mokėjimo kortelėmis, kurios buvo susietos su šia Kortele.

Šalių sudarytoje Sutartyje nustatyta, kad pareiškėjas negali leisti jo turima paskyra bendrovėje ir (ar) Kortele naudotis kitiems asmenims ir (arba) atskleisti kitiems asmenims personalizuotus saugumo duomenis, įskaitant Kortelės PIN kodą, prisijungimo prie pareiškėjo paskyros bendrovėje slaptažodžius ir (ar) kitus saugumo duomenis, kuriais apsaugota prieiga prie pareiškėjo paskyros ir (ar) mokėjimo sąskaitos bendrovėje.

Nors Sutartyje nebuvo įtvirtinto aiškaus draudimo bendrovės išduotą pareiškėjui Kortelę susieti su jam nepriklausančiomis kitų finansų įstaigų išduotomis mokėjimo kortelėmis, Lietuvos banko nuomone, iš kitų Sutartyje įtvirtintų nuostatų ir bendros sutarčių sudarymo bei naudojimosi finansinėmis paslaugomis praktikos pareiškėjas turėjo (galėjo) suprasti, kad bendrovės išduotą Kortelę buvo galima susieti tik su kitomis pačiam pareiškėjui priklausančiomis mokėjimo kortelėmis, o bendrovės pagal Sutartį teikiamomis paslaugomis galėjo naudotis tik pats pareiškėjas. Taigi, leisdamas savo sūnui naudotis Sutarties pagrindu bendrovės pareiškėjui teikiamomis paslaugomis, pareiškėjas laikytinas iš esmės pažeidusiu šią Sutartį.

Apie sutartinių santykių nutraukimą bendrovė informavo pareiškėją tą pačią dieną, kai juos nutraukė, t. y. 2022 m. rugsėjo 15 d. Sutartimi pareiškėjas ir bendrovė buvo sutarę, kad bendrovė turi teisę iš karto nutraukti sutartinius santykius, jei pareiškėjas naudojasi bendrovės paslaugomis pažeisdamas Sutarties sąlygas, nepateikia bendrovei prašytos informacijos ir (arba) pateikia melagingą ir (ar) klaidingą informaciją.

Vertinant, ar bendrovė, nutraukdama su pareiškėju sutartinius santykius, pagrįstai netaikė Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje nustatyto 60 dienų įspėjimo apie bendrosios sutarties nutraukimą termino, primintina, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalis ir Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalis nustato skirtingus bendrosios sutarties nutraukimo pagrindus, todėl vien aplinkybė, kad Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas nenustato finansų įstaigai pareigos iš anksto įspėti apie bendrosios sutarties nutraukimą ir (arba) tokiam įspėjimui taikytino termino, savaime nereiškia, kad finansų įstaiga tokiais atvejais turi vadovautis Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje nustatytomis įspėjimo apie bendrosios sutarties nutraukimą sąlygomis. Kaip nurodyta pirmiau, Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalis draudžia tęsti tolesnius santykius, esant šioje įstatymo nuostatoje nurodytoms aplinkybėms, ir tol, kol tokie santykiai yra tęsiami, pirmiau nurodytas draudimas laikytinas neįgyvendintu.

Pagal Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 29 straipsnio 7 dalį, finansų įstaigos, atsižvelgdamos į savo veiklos mastą ir pobūdį, turi įdiegti procedūras ir sistemas, skirtas pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizikai nustatyti, vertinti bei valdyti, ir veiksmingas šios rizikos mažinimo priemonės. Finansų įstaiga privalo kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo priemonės taikyti ne tik naujiems, bet ir esamiems klientams, atsižvelgdamos į rizikos lygį, iškilus naujoms aplinkybėms ar atsiradus naujai informacijai, susijusiai su kliento, naudos gavėjo rizikos lygio nustatymu, jų tapatybės informacija, jų veikla ir kitomis reikšmingomis aplinkybėmis (Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 23 dalis).

Iš bylos duomenų matyti, kad bendrovės sprendimo nutraukti su pareiškėju sutartinius santykius priežastys yra tiesiogiai susijusios su galimai neteisėtais paties pareiškėjo veiksmais ir šiais veiksmais keliamomis rizikomis. Bendrovės pateikti paaiškinimai ir įrodymai, kurių pareiškėjas iš esmės neneigė, Lietuvos banko nuomone, leidžia daryti išvadą, kad bendrovė nutraukė su pareiškėju sutartinius santykius dėl svarbių ir objektyviai pagrįstų priežasčių.

laikydamosi Sutartimi iš anksto sutartų sąlygų ir Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo nuostatų.

Atsižvelgiant į byloje nustatytas faktines aplinkybes ir į tai, kad šalių sutartiniai santykiai buvo nutraukti ne realizuojant Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje nustatytą teisę nutraukti bendrąją sutartį, o bendrovei vykdant Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 straipsnio 18 dalyje nustatytą pareigą, objektyvaus ir pakankamo pagrindo teigti, kad, nutraukdama su pareiškėju turėtus sutartinius santykius, bendrovė privalėjo apie tai įspėti pareiškėją per Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje nustatytą 60 dienų terminą, Lietuvos bankas nenustatė. Atitinkamai pagrindo teigti, kad bendrovei netaikius pirmiau nurodyto įspėjimo termino, sutartinių santykių nutraukimas pripažintinas neteisėtu, taip pat nėra.

Nors pareiškėjas teigė pašalinęs Sutarties pažeidimus iki faktinio sutartinių santykių nutraukimo, tai, Lietuvos banko nuomone, nekeičia to fakto, kad pareiškėjas atliko esminius šios Sutarties pažeidimus, neatskleidė bendrovei tikrųjų naudojimosi bendrovės teikiamomis paslaugomis tikslų, antrojo paslaugų naudotojo tapatybės ir gan ilgą laiką leido šiam asmeniui neteisėtai pareiškėjo vardu naudotis bendrovės paslaugomis, taip sukeldamas ir (ar) galėdamas sukelti Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nustatytas rizikas, kurias bendrovė turi imperatyvią pareigą valdyti ir (ar) eliminuoti.

Kaip nurodyta pirmiau, nagrinėdamas vartojimo ginčą, Lietuvos bankas neatlieka patikrinimų, kad nustatytų, kaip laikomasi Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme ir (ar) kituose finansų rinką reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, ir sprendimus priima, remdamasis ginčo šalių pateiktais įrodymais. Svarbu pažymėti ir tai, kad Lietuvos banko veiklą reglamentuojantys teisės aktai nesuteikia Lietuvos bankui įgaliojimų nuspręsti už bendrovę, ar ji konkrečiu atveju turėjo ir (arba) būtų turėjusi, jei nebūtų nutraukusi su pareiškėju sutartinius santykius, reikiamas priemonės pareiškėjo, kaip mokėjimo paslaugų vartotojo, sukeltoms ir (ar) keliamoms rizikoms valdyti ir (ar) Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo reikalavimams įgyvendinti. Tokio pobūdžio vertinimą ir su tuo susijusius tolesnius sprendimus gali priimti tik pati bendrovė.

Nenustačius aplinkybių, kurios leistų teigti, kad šalių sutartinių santykių nutraukimas bendrovės iniciatyva galėtų būti laikytinas neteisėtu ir nepagrįstu, tikslingumo vertinti ir (ar) detaliau pasisakyti dėl bendrovei pareiškėjo kelto reikalavimo pasiūlyti jam kompensaciją, sietiną su galimu neteisėtu sutartinių santykių nutraukimu, nėra.

Įvertinus pirmiau išdėstytas ginčo byloje nustatytas aplinkybes ir padarytas išvadas, konstatuotina, kad pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimus bendrovei pagrįstais ir juos tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimai yra atmestini.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis